

Christian Clauwers

Reis naar het einde van de wereld

Christian Clauwers nam vorig jaar deel aan een wetenschappelijke expeditie naar de Franse Zuidelijke en Antarctische gebieden. Drie weken lang deelde hij lief en leed met inspirerende expeditieleden op het schip Marion Dufresne. Dit is het verhaal achter zijn reis naar het einde van de wereld.

• Foto's Christian Clauwers, tekst P.G.

INTROFOTO - De Marion Dufresne is een multifunctioneel schip. Het voert logistieke missies uit en fungeert als bevoorradingschip van personeel, levensmiddelen en uitrusting voor Franse wetenschappelijke bases. Het schip is een essentieel element voor de logistieke werking van meerdere wetenschappelijke en strategische activiteiten in de Franse zuidelijke landen en zeeën.

Van de Noordpool tot de jungle, van woestijnduinen tot de Himalaya, van de top van een actieve vulkaan tot aan de bodem van de oceaan in een onderzeeër – voor Christian Clauwers is geen enkele plek op aarde te ver weg. De fotograaf uit Antwerpen heeft twee keer de wereld rondgereisd en honderdveertien landen op alle zeven continenten verkend. Als een ware ontdekkingsreiziger is Clauwers afgereisd naar de twee polaire uitersten van onze planeet. “Ik ben getuige geweest van burgerlijke onrust, armoede, schepping en vernietiging van leven, oorlogsgebieden en menselijke confrontatie”, vertelt hij over zijn avonturen. “Bovendien ben ik getuige geweest van de surrealistische schoonheid van de natuur en de blijvende kracht van de menselijke geest.” Tijdens zijn expedities observeert Clauwers de relatie tussen mens en natuur vanuit een aantal perspectieven. Als kunstenaar, fotograaf én bezorgde burger deelt hij zijn werk in de hoop dat het het bewustzijn van mensen kan vergroten, en anderen kan inspireren en aanmoedigen. Clauwers is dus niet zo maar een fotograaf, hij is een wereldreiziger met een missie. Hij is gedreven door passie, geïnspireerd door ideeën, houdingen en ervaringen. Het observeren van de wereld is de drijvende kracht in zijn leven. Het doel van de missie waaraan Clauwers vorig jaar heeft deelgenomen, is om de veelal aan de Franse overheid gelieerde wetenschappers werkzaam in het gebied van voedsel, apparatuur en alle levensbehoeften te voorzien. “Ik was getuige van sublieme en tegelijk fragiele ecosystemen”, is zijn herinnering aan de reis. “Die omringden ons in een van de meest afgelegen en bijna ontoegankelijke sub-Antarctische eilanden ter wereld: de Crozeteilanden en Kerguelen. Deze gebieden herbergen met hun unieke biodiversiteit een van ‘s werelds grootste concentraties aan vaak bedreigde vogels en zeezoogdieren.” Met zijn camera heeft Clauwers dan ook veel momenten van weergaloze schoonheid kunnen vastleggen. “Het is mijn hoogstpersoonlijke ode aan de duurzaamheid van deze gebieden, die tevens, in het licht van de klimaatverandering, naar hun prangende kwetsbaarheid verwijst”, verduidelijkt hij de beelden die hij in het ijskoude gebied maakte.

In een ontmoeting met Shoot vertelt de enthousiaste fotograaf meer over zijn leven als fotograaf, de uitdagende zeereis en hoe die tot stand kwam.

Je bent opgeleid in politieke en management studies, en in dat veld ook werkzaam bent geweest. Vanwaar de omschakeling naar fotografie?

“Beeld heeft me altijd al aangesproken. Fotografie is van kinds af aan al een hobby geweest, die naarmate ik ouder werd volledig uit de hand begon te lopen. De idee dat je een gebeurtenis, een object of subject als het ware kan ‘vasthouden’ en vereeuwigen op een tweedimensionaal vlak, sprak altijd tot mijn verbeelding. Ook het feit dat het oog van de camera meer kan waarnemen dan een menselijk oog sprak tot m’n verbeelding. Die interesse begon ik stelselmatig te combineren met mijn passie en fascinatie voor de natuur. Reeds op jonge leeftijd ging ik in de natuur op zoek naar afgelegen plekken, naar plekken die een zekere puurheid weergeven, naar het ongerepte en onaangestaste. Ik legde dit telkens vast op camera en speelde met licht.”

Leef je nu volledig van fotografie?

“Ja, niet enkel van verkoop maar ook van het geven van presentaties en lezingen. Ik heb m’n businessmodel zeer zorgvuldig opgebouwd. Meer en meer wil ik ook bijdragen aan een algemene bewustwording van zowel de schoonheid van onze planeet alsook de impact die de mens al langer hoe meer uitoefent en achterlaat op onze aarde. Ik ben geprivilegieerd om op plekken te komen waar zo goed als niemand komt, plaatsen waar zelfs weinig beeldmateriaal van is, zoals de Droge Valleien van McMurdo op Antarctica, Peter I-eiland, Campbell eiland, Tuvalu, Kiribati, Tristan da Cunha en Île de la Possession van de Crozeteilanden. Op veel van deze plekken maak ik ook beeldmateriaal met m’n drone. Het is op deze plaatsen waar zowel het onge-

repte alsook de impact het duidelijkst zichtbaar is. Het zijn als het ware de barometers van ons klimaat, zoals de poolgebieden.”

Hoe heb je leren fotograferen?

“Ik heb het meeste geleerd door zelfstudie. Mijn vader had een oude cameracollectie, camera’s met allemaal handmatige instellingen. Dat heeft natuurlijk ook geholpen bij het inschatten van het evenwicht tussen de parameters. Analoge fotografie is een perfecte basis om het te leren. Het evenwicht tussen diafragma en sluitertijd met een vooraf bepaalde filmgevoeligheid had ik vrij snel onder de knie. Ik begon te experimenteren met meervoudige belichting, experimentele technieken zoals lichtschilderen en deed ook veel aan nachtfotografie.”

Waar haal je je inspiratie en ideeën uit?

“Het klinkt misschien cliché, maar mijn grootste inspiratiebron is en blijft de natuur. De laatste jaren groeide mijn fascinatie voor de oceanen en de poolgebieden. Zo maakte ik, naast mijn diverse catalogi, ook het boek WAVES. Dat is een persoonlijk eerbetoon aan de oceanen, een ode aan het water. Ik zocht in het archief van mijn vele oceaanreizen en verzamelde foto’s van alle vijf oceanen en bracht dit in combinatie met gedichten van de hand van Richard Foqué, een architect en dichter. Ook in de dichtkunst vind ik dus inspiratie. Ik heb niet echt een voorbeeldfotograaf. Als ik echt goed nadenk kom ik uit bij Jeanloup Sieff, hem beschouw ik als mijn nummer één. Hij is eerder een portret- en naaktfotograaf, voornamelijk zwart-witfotografie, maar hij heeft me altijd geïnspireerd met de manier waarop hij de wereld en zijn onderwerp in beeld zet.”

Wat wil jij met je fotografie bereiken?

“Het antwoord is tweevoudig. Enerzijds wil ik met mijn foto’s gevoelens losmaken en mensen aanzetten tot nadenken. Bewustmaking dus, en met kunstzinnige beelden mensen an-

“Ik ben een wereldwijde nomade. Ik ben een waarnemer – met een missie.”

BOVEN - Foto genomen vanuit de helikopter. In de verte zie je het permanente wetenschappelijke basis-kamp Alfred Faure en de Marion Dufresne.

BOVEN - Orka's zijn wijd verspreid in sub-Antarctische wateren. Deze toproofdieren voeden zich met zeezoogdieren, pinguïns en vissen. Sinds het midden van de jaren negentig hebben orka's herhaaldelijk contact gehad met Antarctische-deepzeeheekvisser (Dissostichus eleginoides) in de wateren van Crozet en Kerguelen.

LINKS - Een koningspinguïnkuisen vraagt z'n moeder om eten.

Alle foto's © Christian Clauwers

ders laten kijken naar bijvoorbeeld water. Anderzijds wil ik met mijn foto's een boodschap brengen. Een boodschap die dikwijls ook een dubbele bodem heeft: zowel schoonheid als eenzaamheid, zowel bloei als verval. Die dualiteit komt voor in veel van mijn foto's. Met het bijwonen van de United Nations Climate Change Conference in december 2019 in Madrid, bereikte ik mijn ultieme doel. Ik kon rechtstreeks aan de beleidsmakers laten zien wat er op het spel staat van de onderhandelingen: smeltende gletsjers en ijsmassa's, een afnemende biodiversiteit. Ik kon de inzet tonen: een prachtige biotoop en de verslavende schoonheid van onze planeet."

Hoe is je project over Kerguelen en de Crozeteilanden tot realiteit gekomen?

"Tijdens een van mijn reizen, midden op de Zuid-Atlantische Oceaan, kwam ik in contact met een rechter uit Parijs. Zij vertelde me dat er een mogelijkheid bestaat om naar de unieke Frans-Antarctische gebieden te reizen, met het Franse expeditiechip Marion Dufresne. Ik droomde er al langer van om dit verafgelegen gebied te kunnen bezoeken, maar ik was tot dat moment overtuigd dat het onmogelijk was. In principe kan iedereen naar dit gebied reizen. De kans is echter zeer klein dat het lukt. Een netwerk en ook relevante achtergrond helpt je zeker tijdens de uitgebreide administratieve procedure. Op het moment dat ik mijn aanvraag instuurde, had ik al heel wat oceanreizen gedaan. Dat bood natuurlijk een toegevoegde waarde in mijn motivatie."

Hoe bereid je je voor op zo'n uitdagende reis?

"Elke expeditie vergt veel voorbereiding. Ik heb meerdere checklists: één voor apparatuur, één voor kabels en batterijen en één voor (functionele) kledij. Meestal pak ik mijn spullen last-minute in. Ik heb bepaalde zaken ook altijd klaarstaan, zoals waterdichte hersluitbare zakjes, handgel, vloeibare zaken, batterijen en dergelijke. Na elke expeditie vul ik die weer aan. Zo heb ik maar een uurtje tijd nodig om me voor te bereiden op een expeditie van een maand. Ik reis altijd met een minimum van twee camera's. Meestal is dit een compactcamera en

een spiegelcamera. Wanneer ik echt op expeditie ga, neem ik steeds twee spiegelreflexcamera's, een compactcamera en een drone mee. Gemiddeld neem ik een drietal lenzen mee, met een brandpuntsafstand tussen 14 mm en 500 mm. Daarbij een flink aantal extra batterijen, een laptop en externe harde schijven voor de nodige veilige back-ups. En kabels, heel veel kabels!"

Welk verhaal vertel je met dit project?

"Ik ben van mening dat de inzet van beeldmateriaal in internationale onderhandelingen onderschat wordt. Tussen wetenschappers enerzijds en beleidsmakers anderzijds is er volgens mij een gebrek aan beeldmateriaal. Beelden spreken, beelden overtuigen. Data betreft feitelijke informatie, maar beelden brengen de feiten aan de man en overtuigen zeker zoveel. Omdat ik in de meest kwetsbare gebieden van onze planeet kom en ecosystemen documenteer die zo goed als onaangetast zijn, hoop ik met mijn beelden bij te kunnen dragen aan een versterkt en toenemend bewustzijn om dit 'pure' te beschermen. Om de nodige acties te ondernemen die nodig zijn om al dit moois te beschermen."

Welke foto's stonden er vooraf op je bucket list?

"Wanneer ik op schepen zit in zuidelijke waters kijk ik altijd uit naar de albatrossen, mijn lievelingsvogels. Gebruikmakend van thermiek kunnen ze urenlang vliegen zonder één vleugelslag te maken. Dat boeit me enorm. Voor het fotograferen van deze inspirerende dieren heb ik altijd een bepaald beeld voor ogen dat ik wil bekomen. Ik wacht dan geduldig af tot de albatros in een bepaalde positie komt en ik de foto kan maken. Geduld loont ... altijd!"

Welke foto vertelt het verhaal van het project het best?

"De foto van de orka die ik nam voor de kust van Île de l'Est, onderweg naar Kerguelen. De zon was net onder, het was berenkoud en het water was onstuimig. Deze orka is een van de zeldzaamste soorten die ik ooit heb kunnen fotograferen. Weinig mensen hebben dit unie-

ke dier met eigen ogen kunnen aanschouwen. Het ruige weer maakte het daarenboven niet gemakkelijk om de orka te fotograferen. Op de moment van de opname stond ik helemaal alleen op het achterdek, met een hoofdtelefoon op, luisterend naar de soundtrack van de serie Vikings. Wat een kick! Ik had kippenvel op de moment dat de orka zijn hap lucht nam aan de oppervlakte. Uitgerekend op dat moment vloog ook een albatros voorbij, die mooi gepositioneerd de foto compleet maakt."

Welke situatie is je het meest bijgebleven?

"Het landen met de helikopter op het strand van Île de la Possession. De koningspinguïns die toen onder ons wegliepen. Dat is een beeld dat ik nooit zal vergeten. Weer zo'n kick! Een stuk van onze planeet waar slechts enkele mensen geweest zijn. Puur en ongerept, exact wat ik zoek voor mijn projecten."

Op www.clauwers.com vind je meer informatie over en foto's van de reizen van Christian. Volg zijn belevenissen ook op zijn Instagram-account [christian.clauwers](https://www.instagram.com/christian.clauwers).

Bron: Google Earth

Route van de Marion Dufresne

Varen is de enige manier om toegang te krijgen tot de Franse Zuidelijke en Antarctische Gebieden (T.A.A.F.). Het onderzoeksschip Marion Dufresne vaart maximaal vier keer per jaar van het eiland La Réunion naar deze verafgelegen eilanden. Het duurt een maand voordat het schip de bijna 5.600 mijl (9.000 km) over de Indische Oceaan aflegt, dikwijls in onstuimige weersomstandigheden.

"Met foto's van voorheen ongerepte locaties documenteer ik het rampzalige effect van menselijk gedrag op de natuur."

BOVEN - Met deze foto legde Clauwers de reactie vast van de koningspinguïn richting de zuidelijke reuzenstormvogel die zonet zijn kuiken heeft opgegeten.

BOVEN - De zogenaamde poolkip is een bijzonder vogeltje dat onder andere leeft van de uitwerpselen van pinguïns.

LINKS - Een detailbeeld van mosselen op rotsen van Île de la Possession.

Alle foto's © Christian Clauwers

BOVEN - Clauwers: "Ik wacht geduldig af tot de albatros in een bepaalde positie komt en ik de foto kan maken. Geduld loont ... altijd!"

LINKS - De fotograaf gaf deze foto gemaakt in Kerguelen de titel *The New World*.

RECHTS - Dit mysterieuze landschap is een toonbeeld van hoe het er in Kerguelen uitziet.

LINKS - Een met mos bedekt landschap zoals je dat in de Crozetarchipel tegenkomt.

ONDER - Een van de Crozeteilanden gefotografeerd vanuit een helikopter.

